

TÀI LIỆU CƠ BẢN NƯỚC CỘNG HOÀ SUDAN

I. Khái quát

- Vị trí địa lý: Cộng hoà Sudan nằm ở phía Đông bắc châu Phi, phía Bắc giáp với Ai Cập, Libya, phía Đông tiếp giáp với Hồng Hải, Eriteria và Ethiopia, phía Tây giáp Tchad và Trung Phi, phía Nam giáp Nam Sudan.

- Khí hậu: nóng và khô, sa mạc khô cằn, mùa mưa thay đổi theo mùa (từ tháng 4 đến tháng 11)

- Địa hình: đồng bằng bằng phẳng, toàn bộ phía Bắc là sa mạc

- Diện tích: 1.861.484 km²

- Dân số: khoảng 26 triệu người (ước tính tại tháng 7 năm 2012, không tính 8,2 triệu người tại CH Nam Sudan).

- Tôn giáo: Hồi giáo dòng Sunni, một phần nhỏ dân số theo Kitô giáo

- Ngôn ngữ: Tiếng A-rập và tiếng Anh là ngôn ngữ chính thức, ngoài ra còn một số thổ ngữ: tiếng Nubia, Ta Bedawie, Fur.

- Thủ đô: Khartoum (Khắc-tum)

- Ngày quốc khánh: 1/1/1956

- Tài nguyên thiên nhiên: dầu khí; mỏ trữ lượng quặng sắt, đồng, quặng crom, kẽm, vonfram, mica, bạc, vàng, thủy điện

- Tổng thống kiêm Thủ tướng: Umar Hassan Ahmad Al-Bashir (từ 16/10/1993). (Ngày 09/7/2011, khu vực miền Nam Sudan chính thức tách khỏi nước Cộng hòa Sudan trở thành quốc gia độc lập với tên gọi nước Cộng hòa Nam Sudan và nhận được sự công nhận của cộng đồng quốc tế, có Tổng thống riêng.)

- Đơn vị tiền tệ: Đồng bảng Sudan (SDG): 4,4 SDG = 1 USD (2012)

- Các tổ chức quốc tế có tham gia: ABEDA, ACP, AfDB, AFESD, AMF, AU, CAEU, COMESA, FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (NGOs), ICRM, www.ttnn.com.vn

IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRC, IGAD, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAS, MIGA, NAM, OIC, OPCW, PCA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO (quan sát viên)

II. Lịch sử - Chính trị

Sudan là nước có lịch sử lâu đời. Từ năm 1.800 đến 1.000 trước Công nguyên, Sudan bị các triều đại Ai-Cập cổ đại thống trị. Năm 750, Vương quốc Cush được tạo lập ở vùng Sudan. Thế kỷ thứ VI sau Công nguyên đạo cơ đốc thâm nhập Sudan. Đến thế kỷ XV người Ả-rập vào Sudan, đồng thời đạo Hồi cũng được truyền bá vào đây.

Năm 1898 Sudan bị Anh chiếm và trở thành thuộc địa của Anh, chịu sự cai quản gián tiếp của Anh thông qua Ai-cập. Trong thời kỳ thuộc địa, người Anh đã chia cắt Sudan thành hai miền Bắc và miền Nam.

Năm 1956, Sudan tuyên bố độc lập, nước Cộng hoà Sudan được thành lập.

Năm 1985, đảo chính quân sự diễn ra và Hội đồng quân sự lâm thời lãnh đạo đất nước do tướng Swaredahab, Bộ trưởng Quốc phòng làm Chủ tịch. Cuộc bầu cử tháng 4/1986 đã bầu ra Quốc hội mới và Thủ tướng là ông ông Sadek Al-Mahdi. Các đảng phái được tự do hoạt động công khai. Chính quyền cố gắng giải quyết vấn đề Nam Sudan. Tuy nhiên chính phủ của Thủ tướng Mahdi vẫn không giải quyết được các mâu thuẫn của đất nước. Cuộc nội chiến kéo dài đã đưa đến cuộc khủng hoảng quân sự, chính trị, văn hoá, kinh tế sâu sắc ở Sudan.

Năm 1989, quân đội Sudan đã làm đảo chính quân sự lật đổ chính phủ dân sự của thủ tướng Sadek Al-Mehdi, tuyên bố thành lập Hội đồng chỉ huy Cách mạng cứu nước do tướng Omar Hassan Ahmed Al-Bashir đứng đầu. Đây là cuộc đảo chính lớn lần thứ 6 diễn ra tại Sudan trong vòng 20 năm.

Sau khi lên nắm quyền năm 1993, Tổng Thống Bashir đã chủ động đàm phán với quân giải phóng miền Nam Sudan (SPLA) nhằm đi đến giải pháp chấm dứt cuộc nội chiến. Tháng 1/2005, hai bên đã đạt được thoả thuận hoà bình

thành lập chính phủ chuyển tiếp, chia sẻ quyền lực, tiếp đó là tổ chức trưng cầu dân ý về quyền tự quyết cho miền Nam sau 6 năm chuyển tiếp. Tháng 9/2005, Chính phủ thống nhất Bắc-Nam được thành lập. Omar Hassan Ahmed Al-Bashir vẫn giữ chức Tổng thống. Chức Phó Tổng thống thứ nhất do lãnh tụ SPLA Salva Kiir Mayardit nắm.

Tuy nhiên nội chiến ở Sudan vẫn chưa thể chấm dứt. Từ 2/2003, các nhóm vũ trang Darfour (miền Tây Sudan) nổi dậy chống Chính phủ với lý do Chính phủ không quan tâm đến Darfour. Ngày 5/5/2006, dưới sự bảo trợ của Liên minh châu Phi, Phong trào Giải phóng Sudan (nhóm vũ trang lớn nhất ở Darfour) đã ký Hiệp định hoà bình với Chính phủ Sudan. Ngày 31/7/2007, HĐBA đã ra nghị quyết 1769 thực hiện giai đoạn 3 triển khai lực lượng gìn giữ hòa bình hỗn hợp LHQ-Châu Phi. Chính phủ Sudan đã thông báo chấp nhận nghị quyết trên nhưng bảo lưu việc các nước phương Tây tham gia vào lực lượng này. Hiện nay, chính phủ Sudan đang tiếp tục đàm phán với các lực lượng nổi dậy khác tại Darfur nhằm đem lại hoà bình toàn diện cho Sudan.

Ngày 09/7/2011, khu vực miền Nam Sudan chính thức tách khỏi nước Cộng hòa Sudan trở thành quốc gia độc lập với tên gọi nước Cộng hòa Nam Sudan và nhận được sự công nhận của cộng đồng quốc tế.

Dù đã có một hiệp định hòa bình nhưng nhiều vấn đề chính giữa Sudan và Nam Sudan vẫn chưa được giải quyết, trong đó có việc phân định các đường biên giới, vốn chạy qua nhiều cơ sở sản xuất dầu mỏ ở nước Sudan thống nhất trước đây. Mặc dù sở hữu nhiều dầu lửa song Nam Sudan vẫn thiếu cơ sở hạ tầng để lọc và xuất khẩu dầu. Để bán dầu thô cho nước ngoài, Nam Sudan phải vận chuyển dầu qua 1 đường ống dẫn dầu của Sudan đến Biển Đỏ, trước khi đưa tới các quốc gia khác trên thế giới. Tháng 11 năm 2011, Sudan đã thông báo ý định thu thuế hàng tháng đối với việc xuất khẩu dầu lửa của Nam Sudan, tương đương với 23% lượng dầu vận chuyển thông qua những cơ sở hạ tầng của Sudan. Tuy nhiên thỏa thuận này không đạt được và những diễn biến căng thẳng vẫn tiếp diễn giữa hai bên.

Trong diễn biến mới nhất, ngày 12/3, Nam Sudan và Sudan đã ký kết một thỏa thuận để khởi động lại đường ống dẫn dầu bị ngừng trệ hơn một năm qua, mở ra một hướng giải quyết khủng hoảng giữa hai nước này. Thỏa thuận đặt ra một thời hạn là 14 ngày kể từ ngày ký cho cả hai nước “đề hướng dẫn các công ty dầu tái thiết lập lại đường ống” – đây có thể niềm hy vọng mới cho bước đột phá để chấm dứt cuộc khủng hoảng giữa hai nước.

III. Số liệu kinh tế 2012

- GDP: 51,58 tỷ USD
- Tăng trưởng GDP: -11% (2011: -4,5%)
- GDP bình quân đầu người: 1.980 USD (tính theo tỉ giá hối đoái chính thức)
- Cơ cấu kinh tế: nông nghiệp 32%, công nghiệp 25%, dịch vụ 43% (2012)
- Kim ngạch xuất khẩu: 4,5 tỷ USD (2011: 9,6 tỷ USD)
- Các mặt hàng xuất khẩu chính: vàng, các sản phẩm xăng dầu, bông, vừng, sản phẩm chăn nuôi, lạc, cao su Ả rập, đường
- Các thị trường xuất khẩu chính: Ma-cao 65,2%, UAE 15,5% (2011)
- Kim ngạch nhập khẩu: 6,6 tỷ USD (2011: 8,2 tỷ USD)
- Các mặt hàng nhập khẩu chính: thực phẩm, hàng chế tạo, thiết bị vận tải và lọc dầu, dược phẩm và hóa chất, dệt may, bột mì
- Các thị trường Ai Cập nhập khẩu chính: Ma-cao 21,5%, UAE 10,1%, Ả-rập Xê-út 6,9%, Ấn Độ 6,7%, Ai Cập 5,8%, Đức 4,8% (2011)

IV. Quan hệ Việt Nam - Sudan

- Ngày thiết lập quan hệ ngoại giao: 26/8/1969. Năm 2009, Sudan mở Đại sứ quán tại Hà Nội. Việt Nam hiện có Đại sứ quán tại Ai Cập kiêm nhiệm Sudan.

• *Các đoàn Việt Nam thăm Sudan:* trợ lý Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Nguyễn Phú Bình thăm Sudan (2001). Nhân dịp này, bạn đã bày tỏ mong muốn quan hệ nhiều mặt với Việt Nam. Riêng lĩnh vực nông nghiệp, bạn đã trao cho ta dự thảo hợp tác chương trình nông nghiệp và sẵn sàng dành 15.600 ha đất phục vụ dự án trồng lúa giữa hai nước; Thứ trưởng Ngoại giao Việt Nam Vũ Dũng (7/2006)

• *Các đoàn Sudan thăm Việt Nam:* Thứ trưởng Ngoại giao Mutrif Siddig (5/2003); Bộ trưởng Nông Lâm nghiệp Magzoub El-Khalifa Ahmed (dự hội thảo Việt Nam – châu Phi tháng 5/2003), Bộ trưởng Ngoại giao Mustafa Osman Ismail (5/2005). Trợ lý Tổng thống, Phó Chủ tịch Đảng Quốc đại Na-phi A-li Na-phi (3/2007). Đại tướng Hag Almed Elgayli, Tổng Tham mưu trưởng các lực lượng Vũ trang Sudan(8/2007), Bộ trưởng Tài chính và Kinh tế, Đặc phái viên Tổng thống Sudan A-oát A-mét En-gia (8/2008 và 3/2009).

• *Các Hiệp định đã được hai bên ký kết:* Hiệp định khung về hợp tác kinh tế, thương mại, văn hóa và Khoa học kỹ thuật (1995); Bản ghi nhớ về hợp tác giữa hai Bộ Ngoại giao (2003); Hiệp định hợp tác nông nghiệp (2003).

• *Về quan hệ thương mại song phương:* Quan hệ thương mại giữa hai nước nhìn chung chưa phát triển và kim ngạch thương mại vẫn ở mức thấp.

Những năm đầu thập niên 2000, kim ngạch trao đổi thương mại giữa hai nước rất hạn chế, chỉ đạt trên dưới 1 triệu USD. Trao đổi thương mại Việt Nam - Sudan chỉ đạt bước ngoặt khi năm 2008 ghi nhận tổng kim ngạch xuất nhập đạt 63,4 triệu USD.

Kim ngạch xuất nhập khẩu Việt Nam - Sudan, 2003 – 2012

Đơn vị: triệu USD

Năm	Tổng kim ngạch	Xuất khẩu	Nhập khẩu
2003	1,113	0,802	0,311
2004	2,422	2	0,422
2005	6,634	6,1	0,534

2006	7,527	3,409	4,118
2007	22,9	13,0	9,9
2008	63,4	23,9	39,5
2009	23,47	20,29	3,18
2010	20,89	16,07	4,82
2011	24,65	22,52	2,13
2012	29,28	28,90	0,37

Nguồn Tổng cục Hải quan Việt Nam

Do tác động của khủng hoảng kinh tế, kim ngạch xuất nhập khẩu Việt Nam-Sudan giảm trong năm 2009 và 2010 khi chỉ đạt mức kim ngạch tương ứng là 23,47 triệu USD và 20.89 triệu USD. Từ năm 2011, kim ngạch bắt đầu tăng trưởng trở lại, năm 2012 giá trị trao đổi thương mại hai chiều đạt trên 29 triệu USD, trong đó Việt Nam xuất khẩu 28,9 triệu USD hàng hóa, nhập khẩu không đáng kể. Các mặt hàng xuất khẩu chủ đạo sang Sudan năm vừa qua là hàng dệt may (15,5 triệu USD), gạo (2,4 triệu USD), hàng thủy sản (2,2 triệu USD), linh kiện ô tô 9 chỗ trở xuống (1,5 triệu USD)...

Nguyễn Quỳnh Chi